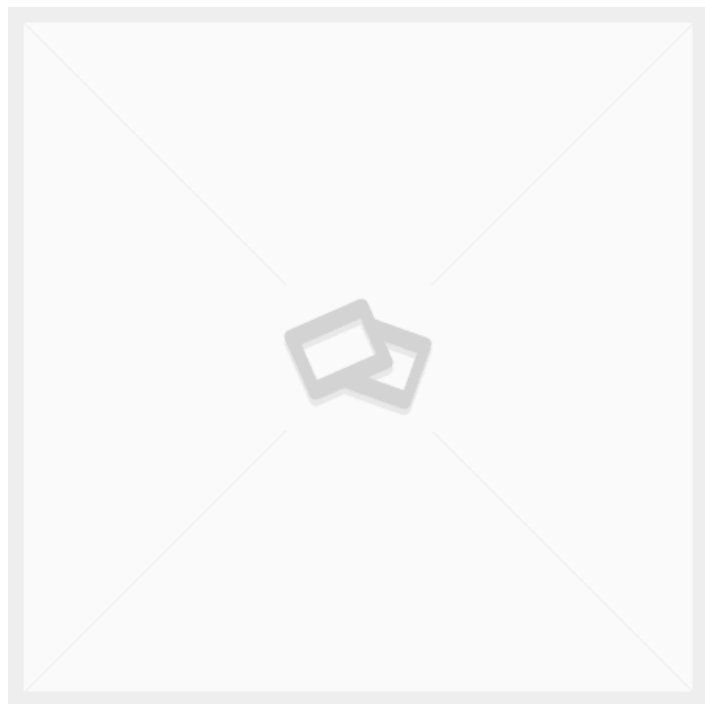

„GENERALE, BOŽURI CVETAJU U MOJIM GAĆICAMA!“ – INTERVJU SA RADMILOM PETROVIĆ

Posted on 8. August 2022 by Radmila Petrović

Philine Bickhardt: Tvoja zbirka poezije „Moja mama zna što se dešava u gradovima“ iz 2020. godine je sada u četvrtom izdanju u izdavačkoj kući „PPM Enklava“. Čitajući, glavna karakteristika koja me je pogodila bila je povezanost prirode i ženstvenosti. Naslovna slika odražava ovu vezu: Gola žena sa istaknutim grudima i dugom kosom u prirodi u gumenim čizmama. I ona izgleda prilično kul. Zašto?

Radmila Petrović: Naslovna strana je rešenje koje je ponudila dizajnerka Hajdana Kostić, nisam na to imala previše uticaja. Moja namera je bila da pokušam da pesme pišem jezikom prirode jer sam rasla okružena prirodom i to je jedini jezik koji poznajem. Ja ne znam taj gradski jezik koji koriste urbani pesnici. Oni koriste dosta referenci iz grada, naprimer „haustori“, „kafići“. Moje reference su biljke i životinje. Želela sam da izgradim lirskog subjekta koji je ranjiv, ali se sve vreme junači i koji se bori i ostaje vedrog duha uprkos okolnostima i prirodi, za koju bih rekla da je pre svega surova. Takođe, namera mi je bila da predstavim lirskog subjekta kome patrijarhat u kome je rastao nije dozvolio da živi punu prirodu svoje ženstvenosti.

P.B.: Da li grad služi kao antipod selu kojim dominiraju muškarci, grad kao samoodređena ženska perspektiva na sebe?

R.P.: Grad bi mogao biti mesto veće slobode, mesto gde patrijarhat nije toliko dominantan ili barem ta dominacija nije toliko očigledna kao na selu. Grad lirski subjekat vidi kao mesto gde su žene imale veća „prava“ ili više mogućnosti da razviju svoj ženski princip. Patrijarhat često staje na put tom razvoju i sprečava žene da žive svoju pravu prirodu. Ta sprečenost se vidi u lirskom subjektu, devojci koja odbija da se povinuje tradicionalnoj ženskoj ulozi i koja se poistovećuje sa snagom i društveno određenom ulogom muškarca.

P.B.: Da li bi se naslov pesme, koji je i naslov cele pesničke knjige, mogao ovako nastaviti: „Moja mama zna šta se desava u gradovima“, ali nazalost ostane u selu?

R.P.: Taj naslov je ironičan, u mojoj glavi on predstavlja majku koja iz sela priča ćerki šta je sve loše i opasno može zadesiti u gradu, a da sama majka nikad u gradu nije boravila. Želela sam naslov koji je ironičan, ali na jedan tužan način.

P.B.: Kakvu ulogu u tvojoj poeziji ima motiv krave? U „jeziku bilja“ se govori o kravi kao mestu čeznje. Vlastito ime se takođe izdvaja teksta pisanjem velikih početnih slova od ostatka teksta, koji se inače piše samo malim slovima. A ironično je da pisanje krave „Šarulja“ sa velikom slovom podrazumeva asimilaciju sa „Bogovima“?

R.P.: Krava je moja omiljena životinja zato što je to omiljena životinja moje majke. U Srbiji mi dajemo svakoj kravi ime. Uglavnom svaka krava ima svoje vlastito ime. Uvek su uglavnom neka Šarulja, Maculja, Zlatulja itd. A što se tiče Bogova, mi u Srbiji volimo da ono što nam je sveto i što poštujemo pišemo velikim slovom. Istina je da sam Bog prvo napisala malim slovom, a onda su mi rekli da razmislim o tome. Na kraju sam se odlučila za veliko slovo više radi toga što potičem iz porodice koja je veoma religiozna, a manje radi toga što smatram da je Bogu bitno kakvim slovom će biti napisan.

P.B.: U „Dva minute bez poezije“ se govori o tome da je glavna pripovedačica bila rođena „naopako“ kao kod krave „Šarulje“. Da se telad rađaju naopačke, ovde se misli kao metafora mešavine muškog i ženskog, za „muško rođeno“ u ženkom telu (interseks)?

R.P.: Od kad se rodila moja mama je gajila krave. Krava je tako jedina konstanta u njenom životu. Krava je takođe simbol blagostanja i sigurnosti. Krava je na određeni način i izvor topline, to znaju svi koji su se makar jednom našli u livadi ili štali među kravama. Krava je kad lirski subjekat napusti svoje selo upravo simbol čeznje za toplinom i mestom

odrastanja. U Srbiji se komentariše kao „naopako“ sve što nije u skladu sa tradicionalnim shvatanjima roda. Lirski subjekat se ne uklapa u tradicionalne kalupe, pa pomalo tužno, pomalo ironično naziva sebe naopakom.

P.B.: Krave se tako često pojavljuju u tvojim pesmama. Da li imaš posebnu vezu sa kravama?

R.P.: Krava je dominantna životinja mog detinjstva. Krava je simbol stabilnosti i mnogo pažnje u mom domaćinstvu se posvećivalo kravama. Ako krava razboli, to je veliki urok. Svi se koncentrišu samo na to da se ona izleči. Jer ako vam uquine krava, to je za familiju veliki gubitak, bar hiljadu evra, što je za relativno siromašniju seosku srpsku porodicu velika nesreća. Ljudi su vrlo vezani za krave. Naprimera, kad se krave tele cela porodica je tu. Znači, krave su vrlo dominantne. Deo prihoda moji roditelji zarađuju tako što prave sir i kajmak i prodaju. Uvek smo imali krave u domaćinstvu, imala sam zadatak da ih čuvam, obilazim. Krava je moja omiljena životinja.

P.B.: I najveća konkurencija u očima majke?

R.P.: Da, ponekad sam bila ljubomorna na te krave jer su roditelji često više njima posvećivali pažnju nego nama deci.

P.B.: U „Jeziku bilja“ ti pišeš o teškom nasleđu, koje su ostavili muškarci:

„mama, živim u gradu
ali ja sam rudar
zatrpan pitanjima zemlje“

Da li zemlja pati od ratova i razaranja koje je napravio čovek? Jezik bilja jeste ženski jezik?

R.P.: Od ratova pati samo sam čovek, od razaranja takođe. Zemlja je neuništiva, ona će uvek naći način da se obnovi, ali niko ne garantuje da će njenu samoobnovu čovečanstvo preživeti. Jezik bilja nije nužno ženski jezik. To je jezik sastavljen od svih reči koje nismo izgovorili onima koje volimo, a trebalo je.

P.B.: Kosovo je i danas ključno pitanje za Srbiju i ceo Balkan. Ne samo za samu državu (u smislu osnivačkog mita „Kosovska bitka“ itd.), već i konkretno za pitanje spoljnopolitičke orijentacije zemlje. EU traži priznanje Kosova kao uslov za eventualni prijem Srbije. Tvoja pesma „Srpkinja sam, al' mi Kosovo nije u srcu, nego ti“ se fokusira na Kosovo – i suprotstavlja dedu i oca kao učesnike ratova (Drugi svetski rat i jugoslovenski ratovi) sa hrabrim i

voljenim ženama. Da li je rat muški princip?

„jedna zaljubljena žena
opasnija je od NATO protivraketnu zaštitu
nosi u grudima“

bokove uvek drži
u borbenom položaju“

„generale božuri cvetaju
u mojim gaćicama“

R.P.: Ne mislim da je rat muški princip, mislim da je ženska snaga veća od muške i da stoga žena uvek ima veću šansu i snagu da pobedi, naročito ona zaljubljena. Međutim žene nisu srećom bile te koje su u istoriji pokretale ratove, ali upravo zato one mogu biti bitan faktor pomirenja.

To je zapravo samo pobuna protiv toga, glavna tema za običan narod svakog dana nije Kosovo, taj mogući rat i šta će biti s tim kosovskim pitanjem u trenutku, kad mi zapravo u državi imamo gomilu problema i političkih afera koje se uvek zakopavaju s pitanjem Kosovo. Tako da je ta pesma samo pokušaj da se snaga žena i erotska snaga uzdignu iznad kulture smrti koja se ovde gaji. Pitanje Kosova zapravo kad se probude nije glavno pitanje za većinu Srba. Naravno, za Srbe na Kosovu to je bitno pitanje i meni je žao ako oni tamo nemaju prava i slobode za koje smatraju da treba da ih imaju.

Za nas ostale, Kosovo je važno zbog načina kako smo odgajeni, šta kaže naš sistem obrazovanja koji nam stvara emocije prema toj teritoriji, učenje da je to nešto naše.

Ali kad odeš na Kosovo, realno je mnogo drugačije nego što smo učili u škol i što nam govore u medijima. Ako kažeš da to nije naše, ti si izdajnik.

Ali šta sam htela da kažem u pesmi: Možda predsednik kad se probudi, svaki dan razmišlja o tome, pošto je to političko pitanje koje treba da reši, ali ta pesma treba da izrazi pobunu i da kaže da politička pitanja na kojima se toliko insistira nisu možda običnom narodu uvek toliko važna, na primer ja ne pričam sa svojim društvom o kosovskom pitanju, pričamo o tome ko je s kim u vezi, ko zbog čega tuguje itd. I još bitnije, običan narod ta pitanja naprosto ne može da reši.

Erotsku žensku snagu suprotstavljam toj snazi muškarca, koja vodi ratove. Zapravo ne mislim da je rat muški princip, i žene ratuju, samo one ne vode takve pogrešne ratove kao što su za teritorije. Žene se uvek bore za neke više vrednosti. Naročito opasne su zapravo zaljubljene žene. Žene imaju ogromnu snagu, to je, između ostalog, njihova erotska snaga. Ova pesma zapravo govori o tome, o snazi žene kao antipodu toj kulturi smrti, ratu, muškoj snazi. Žene su bile u istoriji na pravoj strani. Pošto nisu bili faktor glupih ratova, oni mogu biti faktor pomirenja.

P.B.: Šta to znači kad „božuri cvetaju u gaćicama“?

R.P.: Božuri su simbol srpskog stradanja na Kosovu. Imamo taj mit da su iz krvi srpskih ratnika izrasli božuri. Zbog te metafore bila sam bilo žestoko osuđena od strane vernika i desničara. Bila sam glavna tema na tviteru, bila sam najkomentarisani gost emisije „24 minuta“ od Zorana Kesića. Već godinama vodi tu emisiju, koja je vrlo levičarski nastrojena. Kad sam pročitala ovu pesmu u emisiji, desničari su ustali protiv mene, da sam izdala Kosovo, sa svojih 23 godine. Znala sam da je ta metafora vrlo eksplozivna. Ako gledaš na način da se iz ženskih reproduktivnih organa rađa cela nacija, to može da bude simbol moći. Ali oni su izabrali da to bude simbol sramote i potcenivanje državnog simbola, a mogli su to da smatraju simbolom snage. Dakle, rešili su da je tumače na negativan način.